Міністерство освіти і науки України
Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

На правах рукопису

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему: **«Теоретичні і практичні аспекти обліку, аналізу та контролю собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг)»**

Виконала: **Гладкоскок Лілія Сергіївна**
здобувачка вищої освіти заочної форми навчання
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:
к.е.н., доцент Ніколашин А.О.

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри,
протокол №___ від «___»_____ 2024 р.

м. Кам’янець-Подільський, 2024 рік

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ……..……. 3

ВСТУП……...……...……..… 4

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ СОБІВАРТОСТІ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.1. Економічна сутність собівартості продукції (робіт, послуг) ……..8

1.2. Види собівартості та їх класифікація ……..… 14

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та контролю собівартості в Україні …… 18

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ СОБІВАРТОСТІ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ Фірма «Мустанг» …… 22

2.2. Організація обліку виробничих витрат …….. 30

2.3. Методи калькулювання собівартості: пряма калькуляція, нормативний метод, метод «директ-костинг»……..…….……. 37

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ СОБІВАРТОСТІ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ

3.1. Аналіз собівартості: структура, фактори впливу, динаміка ……..……. 44

3.2. Організація контролю собівартості на підприємстві ……...…. 53

3.3. Пропозиції щодо вдосконалення обліку, аналізу та контролю собівартості ……..…….. 62

ВИСНОВКИ ……...…...…….. 66

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ……..…..…… 70

ДОДАТКИ …… 76

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АІС – автоматизована інформаційна система;

ГКУ – Господарський кодекс України;

ДПС – Державна податкова служба;

МСП – малі суб’єкти підприємництва;

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку;

ПКУ – Податковий кодекс України;

ФОП – фізична особа-підприємець

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку економіки України та світових ринкових відносин характеризується постійним підвищенням вимог до ефективного управління підприємствами. Одним із ключових аспектів управлінської діяльності є забезпечення раціонального використання ресурсів, оптимізація витрат і підвищення конкурентоспроможності. У цьому контексті особливого значення набуває формування достовірної та якісної інформації про собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг).

Облік, аналіз і контроль собівартості є невід'ємною частиною системи управління підприємством. Вони забезпечують обґрунтоване планування, оцінку результативності діяльності та прийняття стратегічних рішень. Ефективність цих процесів прямо впливає на фінансовий стан підприємства, його здатність до адаптації в умовах мінливого ринкового середовища.

Актуальність дослідження обліку, аналізу та контролю собівартості зумовлена необхідністю удосконалення методик, які дозволяють підприємствам не лише точніше оцінювати свої витрати, але й адаптуватися до сучасних викликів, таких як цифровізація, автоматизація облікових процесів та інтеграція з міжнародними стандартами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми обліку, аналізу та контролю собівартості продукції (робіт, послуг) привертають значну увагу вітчизняних та зарубіжних науковців, адже собівартість є ключовим показником, що впливає на фінансову стійкість підприємства та його конкурентоспроможність.

Серед фундаментальних праць, присвячених методології обліку та аналізу витрат, слід відзначити дослідження таких авторів, як І. Бутинець, М. Білуха, Ф. Хорнгрен, які розкрили загальні підходи до формування собівартості продукції в умовах різних методів обліку. У роботах М. Чумаченко та А. Шеремета акцентовано увагу на використанні облікових даних для прийняття управлінських рішень.

У сфері контролю витрат і собівартості значний внесок зробили Г. Кірейцев та Л. Шкарабан, які розробили рекомендації щодо оптимізації облікових процесів у різних галузях економіки. Важливі аспекти міжнародного досвіду в управлінні витратами висвітлено в працях Р. Каплана та Т. Джонсона, зокрема в рамках концепції Activity-Based Costing (ABC), яка дозволяє більш точно визначати витрати на основі діяльності.

Серед вітчизняних досліджень варто відзначити роботи О. Петренка та В. Завгороднього, які акцентують увагу на застосуванні цифрових технологій для автоматизації облікових процесів та вдосконалення контролю витрат. Крім того, О. Кириченко детально аналізує впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) у контексті обліку собівартості.

Попри значну кількість наукових розробок, питання інтеграції сучасних інформаційних систем, гармонізації українських стандартів з міжнародними та вдосконалення методик контролю залишаються відкритими. Наявні теоретичні напрацювання потребують адаптації до умов економіки України, врахування галузевих особливостей та викликів, зумовлених глобалізацією.

Таким чином, аналіз наукової літератури підтверджує актуальність дослідження проблематики обліку, аналізу та контролю собівартості. Це дозволяє окреслити основні напрями подальших досліджень і розробити практичні рекомендації для вдосконалення облікової політики підприємств.

Метою дослідження є дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку, аналізу і контролю собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг), а також розробка рекомендацій щодо їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі *завдання:*

1) проаналізувати теоретичні основи обліку, аналізу та контролю собівартості;

2) виявити сильні і слабкі сторони існуючої системи обліку собівартості на підприємстві;

3) розробити рекомендації щодо вдосконалення системи управління собівартістю;

4) оцінити економічний ефект від запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процес управління собівартістю продукції (робіт, послуг).

Предметом дослідження є теоретичні основи і практичні аспекти обліку, аналізу та контролю собівартості.

Під час проведення досліджень за темою кваліфікаційної роботи були використані такі **методи дослідження**: теоретичні (аналіз наукової літератури, узагальнення теоретичних положень), емпіричні методи (збір первинних даних (спостереження), аналіз вторинних даних (бухгалтерська звітність, статистичні дані), економіко-математичні методи (факторний аналіз).

Наукова новизна:

- формулювання власної точки зору на проблему;
- вдосконалення існуючих методів обліку, аналізу та контролю собівартості;
- отримання нових практичних рекомендацій для підприємства.

Практична значимість:

- можливість використання результатів дослідження для підвищення ефективності роботи підприємств;
- збільшення конкурентоспроможності вітчизняних виробників.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження за темою кваліфікаційної роботи доповідалися та обговорювалися на Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання економіки, фінансів, обліку та права: теорія і практика» (м. Кременчук, 16 листопада 2023 р.) та опубліковані у матеріалах даної конференції.

Публікації. Гладкоскок Л.С. Особливості обліку наднормативних витрат. *Актуальні питання економіки, фінансів, обліку та права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Кременчук, 16 листопада 2023 р.). Кременчук: ЦФЕНД, 2023. С. 42-43. (83 с.) http://www.economics.in.ua/2023/11/16-2023.html

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 75 стор. комп'ютерного тексту, складається з трьох розділів, вступу, висновків та додатків, містить 11 таблиць і 8 рисунків, список використаних джерел нараховує 56 найменувань.

ВИСНОВКИ

Дослідження за темою кваліфікаційної роботи, теоретичних та практичних аспектів обліку, аналізу і контролю собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг), а також розробка рекомендацій щодо їх удосконалення, дають змогу зробити наступні висновки.

1. Облік, аналіз і контроль собівартості є невід'ємною частиною системи управління підприємством. Вони забезпечують обґрунтоване планування, оцінку результативності діяльності та прийняття стратегічних рішень. Ефективність цих процесів прямо впливає на фінансовий стан підприємства, його здатність до адаптації в умовах мінливого ринкового середовища.

2. Собівартість є важливою складовою системи управління підприємством. Вона охоплює всі витрати на виготовлення та реалізацію продукції або надання послуг. Її значення для підприємства можна визначити такими факторами: забезпечення рентабельності діяльності; формування ціни продукції (залежно від частки витрат у ціні); планування і контроль ефективності використання ресурсів.

3. Собівартість продукції є фундаментальним показником, який відображає грошове вираження всіх витрат підприємства, пов’язаних з виробництвом і реалізацією продукції (робіт, послуг). Глибоке розуміння структури та класифікації собівартості є необхідною умовою для ефективного управління підприємством, прийняття обґрунтованих управлінських рішень та оптимізації виробничих процесів. Собівартість класифікується за різними ознаками, кожна з яких має своє призначення і дозволяє отримати різноманітну інформацію про структуру витрат підприємства. Собівартість класифікується для розуміння структури витрат і оптимізації їх обліку.

4. Облік витрат і собівартості в Україні регулюється національними стандартами бухгалтерського обліку (НП(С)БО), міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), а також податковим законодавством. Ключовими нормативно-правовими актами є: НП(С)БО 16 "Витрати", МСБО (IAS) 2

"Запаси", Податковий кодекс України та ін.

5. Дослідження за темою кваліфікаційної роботи проводились за даними ТОВ «Фірма Мустанг ЛТД», обсяги діяльності якого зосереджені навколо видобутку піску, гравію, глини та каоліну, що є основним напрямком компанії. Крім того, фірма займається оптовою торгівлею будівельними матеріалами, надає в оренду автомобілі, легковий транспорт, а також інше устаткування та товари. Компанія надає послуги здебільшого невеликою командою працівників (зазначено близько трьох осіб у звітах) і активно співпрацює з місцевими замовниками, такими як КП «Міськтепловоденергія».

6. За результатами аналізу фінансово-економічних показників, проведеного у розділі 2, можемо зробити висновки: підприємство має стабільний власний капітал і поступово зменшує боргове навантаження, що позитивно впливає на фінансову стійкість; показники ліквідності значно покращилися до 2023 року, що свідчить про ефективне управління грошовими потоками. Зростання активів і власного капіталу у 2023 році свідчить про відновлення фінансової стабільності після зниження у 2022 році. Підприємству слід підтримувати ефективне управління оборотними коштами, щоб зберегти позитивну динаміку.

7. Організація обліку виробничих витрат у ТОВ Фірма «Мустанг ЛТД» залежить від особливостей її основної діяльності, яка зосереджена на видобутку та реалізації будівельних матеріалів. Проаналізуємо основні характеристики, які визначають облік витрат ТОВ, як для підприємства видобувної галузі:

8. Склад витрат: основні витрати (витрати на видобуток корисних копалин (пісок, гравій, глина). Це включає витрати на пальне, оплату праці персоналу, амортизацію обладнання, використання електроенергії); непрямі витрати (витрати на обслуговування обладнання, оренду техніки, адміністративні витрати); змінні та постійні витрати: враховуються витрати, які змінюються залежно від обсягів виробництва (змінні), і ті, що залишаються стабільними (постійні).

9. Методи обліку виробничих витрат: попроцесний метод (облік витрат

ведеться за кожним етапом видобутку та обробки матеріалів. Це дозволяє чітко визначати собівартість продукції); нормативний облік: встановлюються нормативи витрат на одиницю продукції, що дозволяє порівнювати фактичні витрати з плановими.

10. Облік за статтями витрат: прямі витрати: безпосередньо пов’язані з видобутком (матеріали, зарплата, витрати на паливо); непрямі витрати: адміністративні витрати, оренда, обслуговування техніки, які розподіляються на продукцію пропорційно до обсягів діяльності.

11. Особливості калькуляції собівартості: врахування специфіки роботи видобувних підприємств, зокрема витрат на рекультивацію земель (у ТОВ Фірма «Мустанг ЛТД» не передбачено); розподіл загальновиробничих витрат на окремі види продукції (наприклад, на пісок та гравій). Документування витрат – використання спеціальних форм первинної документації для обліку видобутих матеріалів, таких як акти на списання матеріалів, звіти про виробіток техніки, наряди на виконання робіт.

12. Для обліку витрат використовуються рахунки: 23 "Виробництво": основний облік витрат; 91 "Загальновиробничі витрати": розподіл загальних витрат між об'єктами калькулювання. У розділі розглянуто порядок обліку витрат на прикладі ТОВ Фірма «Мустанг ЛТД».

13. Аналіз динаміки показника собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ Фірма «Мустанг ЛТД» показав, що в 2020 році собівартість значно зменшилася з 358 до 202 (скорочення на 156 одиниць), що може бути наслідком оптимізації витрат, впливу зовнішніх економічних факторів або зниження обсягів виробництва. Різке зростання у 2021 році: собівартість досягла 362,5, що перевищило рівень 2019 року. Це свідчить про збільшення витрат, ймовірно, через зростання цін на ресурси чи розширення виробництва. Стабілізація у 2022–2023 роках: собівартість поступово знижувалася до 324,9 у 2022 році, а потім піднялася до 348,6 у 2023 році, демонструючи стабільнішу динаміку.

14. У розділі 3 проаналізовано також рівень витрат на 1 грн доходу ТОВ

Фірма «Мустанг ЛТД» (зниження показника в 2021 році могло бути пов’язане з успішною оптимізацією витрат або підвищенням прибутковості; зростання в 2022 році свідчить про суттєве зростання собівартості чи недостатнє зростання доходів; стабілізація в 2023 році: показник повернувся до рівнів, які свідчать про покращення фінансової діяльності підприємства), а також факторний аналіз собівартості.

15. Організація контролю собівартості на підприємстві, що займається видобуванням піску, гравію, глин і каоліну, повинна базуватися на системному підході, який включає планування, моніторинг, аналіз та коригування витрат. Застосування сучасних автоматизованих систем і ефективних методів контролю дозволить мінімізувати витрати, підвищити рентабельність і забезпечити конкурентоспроможність підприємства.

16. Проведений аналіз та його результати дають можливість сформулювати для вдосконалення обліку, аналізу та контролю собівартості у ТОВ Фірма «Мустанг ЛТД» і запропонувати такі напрями оптимізації: удосконалення обліку виробничих витрат, оптимізація аналізу собівартості, підвищення якості контролю, освітні заходи та підвищення кваліфікації персоналу, запровадження екологічного обліку.

17. Впровадження технології RFID (Radio Frequency Identification) для обліку витрат і контролю у ТОВ Фірма «Мустанг ЛТД» може суттєво підвищити ефективність управління ресурсами та оптимізувати витрати.

18. Серед основних рекомендацій варто виокремити: підприємству слід постійно аналізувати структуру витрат, щоб визначати і усувати фактори їхнього різкого зростання; важливо зосередитись на збільшенні доходів, наприклад, шляхом розширення асортименту продукції чи підвищення ефективності збуту. Необхідно враховувати вплив цін на енергоносії, сировину, а також зовнішньоекономічні чинники, які суттєво впливають на витрати. Використовувати прогнозні моделі для виявлення можливих ризиків щодо рівня витрат та оперативного прийняття рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамик О.В. Інформаційна технологія автоматизованого обліку запасів. *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації.* 2018. С. 12.

2. Андросенко О. О. Економічна сутність витрат виробництва та їх роль у системі управління діяльністю промислових підприємств. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* Серія: Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 15. С. 122-126.

3. Бондаренко Н.М., Устименко А.К. Собівартість продукції: економічна сутність та її види. *Науковий вісник Херсонського державного університету.* Вип.11. Част. 2. 2015. С. 51-54.

4. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/ portal/soc_gum/ptmbo/2012_1/2.pdf. (дата звернення: 25.05.2024).

5. Бухгалтерський облік формування витрат виробництва і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг). *Все про бухгалтерський облік.* 2014. № 91. С.23-26.

6. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. / О.Л. Лаговська, С.Ф. Легенчук, В.І. Кузь, С.В. Кучер. Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2017. 416 с.

7. Вагонова О. Г. Управління процесом формування виробничих витрат на спорудження та ремонт підготовчих виробок вугільних шахт : дис. канд. ек. наук. Дніпропетровськ, 2015. 116 с.

8. Відображення в обліку витрат на виробництво. *Бухгалтерія.* 2012. №30. С. 96-102.

9. Витрати: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за № 27/4248, остання редакція від 22.04.2011. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-

bin/laws/main.cgi?nreg=z0027-00 (дата зверн.: 09.10.2024).

10. Вороная Н. Чернишова Н., Свіріденко А. Об'єкти обліку витрат та об'єкти калькулювання. *Податки та бухгалтерський облік.* 2016. №32.

11. Вороная Н., Чернишова Н., Свіріденко А. Облік прямих витрат на виробництво (ч. 2). *Податки та бухгалтерський облік.* 2016. №32. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/april/issue-32/article-17168.html (дата зверн.: 20.09.2024).

12. Гаркуша Н. М. Економічна сутність витрат підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг.* 2012. Ч. 1. С. 191–200.

13. Гладкоскок Л.С. Особливості обліку наднормативних витрат. Актуальні питання економіки, фінансів, обліку та права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Кременчук, 16 листопада 2023 р.). Кременчук: ЦФЕНД, 2023. С. 42-43. (83 с.) http://www.economics.in.ua/2023/11/16-2023.html (дата зверн. 12.10.2024).

14. Глушач Ю.С., Фальченко О.О. Методичні аспекти обліку витрат та калькулювання собівартості продукції у вітчизняній та зарубіжній обліковій практиці. *Економіка та суспільство.* 2021. Вип. №29. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-49 (дата зверн. 07.10.2024).

15. Гнилицька В. С. Підходи до калькулювання собівартості продукції відповідно до НП(С)БО. *Регіональні перспективи.* 2014. №2-3. С. 129-133.

16. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник. К. : Лібра, 2003. 704 с.

17. Гудзь Н. В., Денчук П. Н., Романів Р. В. Бухгалтерський облік :навч. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. Київ. ЦУЛ, 2015. 425 с.

18. Давидович І. Є. Управління витратами: навч. посібн. К.: Центр учбової літератури, 2008. 319 с.

19. Давидюк Т. В. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції у вітчизняних нормативних актах: напрями удосконалення. *Економіка: реалії часу.* 2016. №1(23). С. 6-13.

20. Дерій В. Термін «витрати» та його трактування для потреб обліку і

контролю. *Галицький економічний вісник.* 2010. № 1. С. 154–160.

21. Дерій В.А. Термін «витрати» і його трактування для потреб обліку і контролю. *Галицький економічний вісник*. 2010. №1(26). С.154-160.

22. Діброва Н. О. Калькулювання фактичної собівартості та облік готової продукції. *Виробництво і собівартість продукції*. Дніпропетровськ. Баланс-клуб, 2006. № 3. С. 33-49.

23. Дороженко Л.І. Сучасні методи обліку витрат у контексті зарубіжного досвіду. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво.* 2014. № 2. С. 72–76.

24. Дрозд В. Д. Формування собівартості та облік у допоміжних виробництвах. *Виробництво і собівартість продукції*. Дніпропетровськ. Баланс-клуб, 2016. № 3. С.96-101.

25. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1, затв. наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. №73. URL: http://www.buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx (дата зверн.: 07.09.24).

26. Запаси: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9, ред. від 16.09.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1065-19 (дата зверн.: 18.10.2024).

27. Іваницька Т. Є. Аналіз методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції будівельного підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* Випуск 1(01). 2016. С.129-134.

28. Каленич І.С. Економічна сутність витрат і собівартості продукції. *Бізнесінформ.* 2019. №11. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-11_0-pages-241_246.pdf (дата зверн. 22.10.2024).

29. Козак В. Г. Визначення поняття «витрати» та їх оцінка. *Реформування економіки України: стан та перспективи : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26–27 листопада 2009 р.).* Київ: МІБО КНЕУ, 2009. С. 129–131.

30. Корольова О. І. Облік витрат виробництва: проблеми та перспективи

розвитку. *Економіка та управління на транспорті*. 2015. Вип. 1. С.79-90.

31. Корягін М.В. Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції: монографія. Львів: Львівська комерційна академія, 2012. 389 с.

32. Лепетан І. Методи обліку витрат: вітчизняний та зарубіжний досвід. URL: http://sophus.at.ua/publ/2014_12_16_lutsk/sekcija_2_2014_12_16/metodi_obliku_vitrat_vitchiznjanij_ta_zarubizhnij_dosvid/75-1-0-1147 (дата звернення: 12.07.2024).

33. Лисенко А.О. Сутність та зміст економічної категорії «витрати»: основні проблеми визначення. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/ 2012__102/194- 200.pdf (дата зверн.: 07.10.2024).

34. Маниліч М.І., Миронюк О.В. Собівартість продукції: теоретичний аспект. URL: http://archive.nbuv.gov.ua (дата зверн.: 02.10.2024).

35. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Міністерства промислової політики України від від 9 липня 2007 року №373.URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07 (дата звернення: 11.09.2024)

36. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. К.: Знання, 2011. 630 с.

37. Мордвінцева Т. В. Методи обліку витрат і методи калькулювання: їх взаємозв'язок та різниця. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2014_2/195.pdf (дата зверн.: 11.09.2024).

38. Моссаковський В. Система контролю витрат виробництва за сучасних умов. *Бухгалтерський облік і аудит.* 2012. № 9. С. 225.

39. Мошковська О. А. Облік затрат і калькулювання собівартості продукції згідно з вітчизняним законодавством: подальший розвиток і шляхи вдосконалення. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки».* 2009. № 3. URL: http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/91138/89185.pdf (дата зверн. 22.10.2024).

40. Мулик Т.О., Гордієнко М.І. Методичні підходи до управлінського

аналізу в умовах інтеграційних процесів. *Економіка. фінанси. менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 7. С. 7-19.

41. Мякота В. Собівартість продукції: від випуску до реалізації. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: Фактор, 2003. 268 с.

42. Ніпорко Н. І. Поняття системи та методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова*. 2014. Вип. 5-6. С.130-133.

43. Остапенко Т. М. Інтерпретація прямих та непрямих витрат для цілей калькулювання. *Економіка. Управління. Інновації.* Випуск №2(10). 2013. С. 57-63.

44. Плєшонкова Л. Виробнича собівартість і калькулювання промислової продукції. *Баланс.* 2014. № 7. С.34-41.

45. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, із змінами та доповненнями, поточна ред. від 01.12.2022, чинний. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (дата зверн. 02.12.2024).

46. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV, із змінами та доповненнями, поточна ред. від 10.08.2022, чинний. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата зверн. 01.12.2024).

47. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: наказ МФУ від 30.11.99 р. №291, ост. ред. від 29.07.2022 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/ (дата зверн. 22.10.2024).

48. Пустова І.В. Методи управління витратами в сучасних умовах: ефективність застосування, переваги та недоліки. *Інвестиції: практика та досвід.* 2013. № 11. С. 39-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_11_12 (дата звернення: 17.10.2024).

49. Скрипник М. І. Методи обліку витрат і методи калькулювання: сутність і співвідношення понять. *Міжнародний збірник наукових праць*. Вип. 2(14). С. 202-206.

50. Скрипник М.І. Сутність витрат як економічної категорії. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./Vzhdtu_econ/2015_4/33.pdf (дата зверн.:

28.08.2024).

51. Столяр Л. Г. Сутність «витрат» та особливості трактування. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси».* 2011. Вип. Ч. 4. С. 25-31.

52. Томчук О.Ф, Мулик Т.О., Федоришина Л.І. Управлінський аналіз: сутність та значення у прийнятті рішень. *Економіка. фінанси. менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 4. С. 144-153.

53. Томчук О.Ф., Томчук В.В. Управлінські рішення та їх аналітичне забезпечення. *Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, між предметні зв'язки: зб. матеріалів IX Міжнар. наук.-практ. конф.* Київ: ННЦ "ІАЕ", 2015. С.445-448.

54. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік: підруч. К.: ЦУЛ, 2012. 792 с.

55. Хома Д.М. Внутрішній аудит процесу виробництва. *Сталий розвиток економіки.* 2013. 3 (20). С. 283-288.

56. Чабанюк О.М. Мединська Т.В. Облік та оподаткування в системі управління підприємством. *Економіка та суспільство.* 2017. №11. URL: http://economyandsociety.in.ua (дата звернення: 02.10.2024).